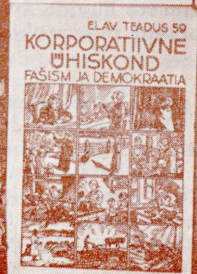
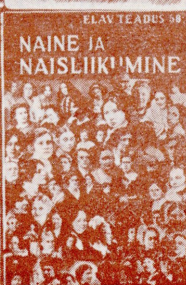
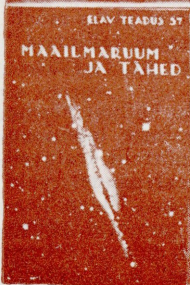
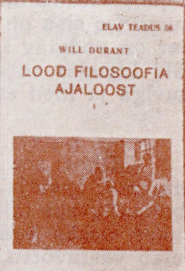
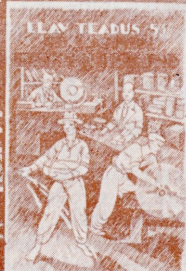
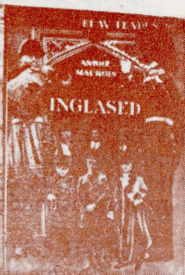
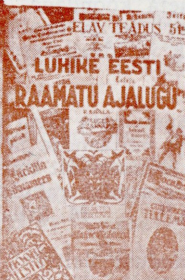
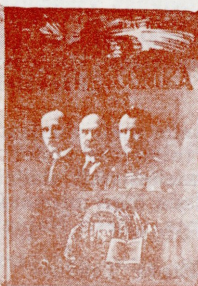

ELAV TEADUS

N° 49-60

Mis ütleb senine arvustus Elava Teaduse kohta üldse?

„Leidku see seeria teed kõigisse rahvakihtidesse. Seda võib julgesti soovitada, eriti koolidele ja avalikele raamatukogudele.“
J. Roos, „Näd. Postimees“ nr. 2, 1932.

„Siia ei taheta koondada mitte juhuslikult kättepuutuvat materjali, vaid parimat ja kaalukamat sel alal. Seda tagab juba kõigiti asjatundlik ja ideelistest meestest koosnev toimetus.“
„Päevaleht“ 6. I 1932.

„Ei saa tunnustamata jätta selle meil ainulaadse ja hädavajalise raamatutesarja väljaandja ja toimetuse püüet — pakkuda ülevaatlikku üldpilti võimalikult mitmekesiselt aladelt. Siin on küllalt suur valik, mis suudab rahuldada õige mitmesuguse huvideriniga lugejaskonda.“
M. Sillaots, „Eesti Naine“ nr. 10, 1934.

„Eesti Kirjanduse Seltsi „Elava Teaduse“ seeria käsitleb populaarteaduslikul kujul väga mitmekülgeid alasid. Seniste numbrite sisu on valitud õnnelikult lugeja huvi köitvalt. Iga number on oodatav huviga ja teataval määral üllatustki pakkuv. Ühte läbi lugedes ootad teist ja kui ilmub, siis ei pettu. Võtad kätte huviga ja loed enamasti kõrvale panemata läbi.“
R. Tamm, „Agronomia“ nr. 9/10, 1933.

„Olgu see haritud põllumees, tööline, õpilane, iseõppija, ametnik, õpetaja, üliõpilane, teadlane — siit leiab igaüks teadmeid ümmardavaks täienduseks oma eriteadmusele. See, mis siin pakutakse, peaks kuuluma igamehe üldharidusse. See, kui võrd seeria leiab vastuvõttu, annab tunnistust meie hariduspüüdeliste hulgast ja meie rahva vaimsete huvide avarusest. Iseäranis ei oleks mõeldav, et mõni kool või raamatukogu jätkaks selle seeria tellimata.“
„Kasvatus“ nr. 5, 1932.

„Jälle kord avaneb meie ees tuhatpalgeline elu küllus: näeme teda üherakulise olese abituist liigutusist kuni vaimse loomingu tippudeni. — Need on kõik probleemiküllased ja mõtteid äratavad raamatud. Meie huvi asja vastu ei sure teost käest pannes, vaid me tahaksime autorit veel edasi küsitleda. — Need on „Elava Teaduse“ käesoleva aasta jaanuarist augustini ilmunud numbrid, rõõmsate värviliste kaanecilustustega väikesed raamatud, odava, ostma-meelitava hinnaga.“
L. A., „Postimees“ 8. X 1935.

Lühike eesti ajakirjanduse ajalugu.

*Kirj. Heinrich Helm. Redigeerinud ja järelsõnaga varustanud
O. Urgart. 112 lk., 25 pilti.*

S i s u k o r d : Esimesed ajakirjanduslikud katsetised. O. W. Masing'i „Marahva Näddala-Leht“ ja sellele järgnevad väljaanded. Pideva ajakirjanduse algus. J. W. Jannsen. Esimese vastasrindliku ajalehe asutamine. C. R. Jakobson. Ajakirjandus venestuse algul. Tõusuaeg rahvuslikus liikumises ja uute käre-meelsete voolude tekkimise sajandi algul. Eesti ajakirjandus pärast 1905. a. revolutsiooni. Ajakirjad. Täienduseks: 1. Eesti ajakirjanduse arengusuunad. 2. Tänapäeva ajakirjanduse üldpilt. Kirjandust.

Meil on ilmunud juba kümmekond eesti kirjanduslugu, kuid senini veel mitte ühtegi ülevaadet eesti ajakirjanduse arengust, kuigi just see on olnud meie rahva poliitilise, majandusliku ja kultuurilise eneseteostuse kõige otsesemaks mõjustajaks ning juhiks! Seda suurt tühikut meie kultuuriloolises kirjanduses püüab esimesena täita käesolev teos, alates Hupeli „Lühikesse õppetusse“ ja lõpetades tänapäeva ajalehtede ja ajakirjadega. Seejuures ei jälita mitte ainult meie ajakirjanduse välist saatust ja ilmet, vaid ka tema loogilist alust, tema rahvuslikku mõju jne. Nii on see ühtlasi meie rahvusliku ja ühiskondliku mõtte arengus esimene kokkuvõtlik ülevaade, mis mõningal määral tohiks arvesse tulla isegi kooliraamatuna, kõnelemata ta tarvilikkusest kõigile raamatukogudele ja kirjanduslikule publikule.

„Autor algab oma vaatlust esimese eesti lehekese „Lühikesse õpetussega...“ (1766) ja jälgib kõigi meie varasema aja ajalehtede saatust kuni pideva ajakirjanduse rajamiseni J. W. Jannseni poolt. Järgneb Jakobsoni ajakirjandusliku tegevuse lähem tutvustamine ja hilisema, tänapäevase ajakirjanduse konspektiivsem loetelu.

O. Urgarti kui meie tuntuima bibliograafi redigeerimine peaks tagama raamatule selle faktilise andmestiku täpsuse ja asjatundlikkuse.“

Al. Loring, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

Eesti Kroonika 1935.

Kirjutanud H. Tammer, J. Janusson, H. Reiman, A. Elango,
A. Palm, R. Paris. 132 lk.

Sisukord: I. Välispoliitilisi vaatlusi 1935. H. Tammer. 1. Saksa relvastumise hädaoht ja üldise julgeoleku kindlustamine. 2. Itaalia-Abessiinia sõda. 3. Kaug-Ida ja Lõuna-Ameerika. 4. Balti riigid ja Eesti. II. Eesti sisepoliitiline elu 1935. H. Tammer. 1. Valitsuse poliitiline programm. 2. Seltskonna organiseerimise ja rahvustunde süvendamise aktsioon. 3. Valitsuse kohanemine ülemjuhataja nõuetega. 4. Algatusi põhiseaduse muutmiseks. 5. Võitlus vapsidega. III. Eesti majanduselu 1935. J. Janusson. 1. Põllumajandus. 2. Tööstus. 3. Väliskaubandus. 4. Hindade liikumine. 5. Rahandus. 6. Majanduspoliitika ja riigimajandus. 7. Täienduseks. IV. Sotsiaaloled 1935. H. Reiman. 1. Eesti rahvastiku ühiskondlik koostus. 2. Töös- ja töötaolu. 3. Teenistusolud. 4. Elumaksumus. 5. Korteriolud. 6. Sotsiaalkindlustus. 7. Sotsiaalseadusandlus. V. Kehakultuur 1935. A. Palm. VI. Kool ja rahvaharidus 1935. A. Elango. Ia. Kool. 1. Kooli- ja hariduspoliitilisi suunatlusi. 2. Arvustikulisi andmeid. 3. Koolide siseelu. 4. Õpetajate edasiharimine ja teenistustingimused. 5. Õpetajate organisatsioonid. IIa. Vabaharidustöö. 1. Üldisi põhimõtteid ja üritusi. 2. Haridusliidu töö. 3. Noorsooliikumine. 4. Rahvaraamatukogud. VII. Vaimne kultuur 1935. A. Palm. 1. Kirjandus. a. Raamatu-aasta. b. Ilukirjandus. c. Tõlkekirjandus. d. Teaduslik ja populaarteaduslik kirjandus. 2. Näitekunst. 3. Helikunst. 4. Eesti välismaal. 5. Ideoloogiline ja usundiline elu. VIII. Eesti kunstielu 1935. R. Paris. IX. Tähtsamaid sündmusi 1935.

Juba neljandat aastakäiku ilmub „Eesti Kroonika“, muutudes iga aastaga ikka täielikumaks ja põhjalikumaks. Möödunud aasta erilise sündmusterikkuse tõttu sisaldab see tänavu umbes poolteise tavalise „Elava Teaduse“ numbri tekstihulga. See on väga tihe, kuid samuti ülevaatlik ja loetav teos, mille abil võib lühikese ajaga kokkuvõtlikult tutvuda kõige tähtsamaga, mis möödunud aastal sündinud maailmas ja eriti Eestis.

„Eesti kroonikas esitatakse meile rikkalikku faktilist materjali „möödunud aastast“ ja sealt on kerge ülevaadet saada iga eluala kohta ka sellel, kes neist küsimustest kaugemal seisab. Kroonikal on väärtus omaette praegu, kuid kroonikate väärtus suureneb veel aastatega.“ Al. Loring, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

Lühike eesti raamatu ajalugu.

Selle väline, sisuline ja keeleline areng 400 aasta jooksul. Kirjutatud Jaan Roos. 112 lk., 16 pilti. Lisaks Raamatu-aasta Peakomitee poolt kinnitatud parimate raamatute nimestik.

S i s u k o r d: Sissejuhatuses. XVI sajand. XVII sajand. XVIII sajand. XIX sajandi esimene pool. XIX sajandi teine pool. XX sajand kuni iseseisvuseni. Iseseisvusaeg (kuni 1935 a.). Tarvitatud kirjandus.

L i s a: Eesti parima kirjanduse valimik.

Meil on ilmunud kümmekond eesti ilukirjanduse ajalugu ja äsja ilmus viimaks „Elava Teaduse“ seerias ka esimene „Lühike eesti ajakirjanduse ajalugu“. Veel aga pole meil senini olnud ühtki kokkuvõtlikku ülevaadet kogu eesti raamatu arengust, kus oleks käsitletud peale ilukirjanduse ka tarbekirjandust, koolikirjandust, populaarteaduslikku kirjandust jne. Ometi moodustab ju seegi meie kultuuriloos väga tähtsa ja huvitava osa. Seda auku on püüdnud nüüd täita dir. J. Roos, eesti tuntumaid ja agaramaid bibliofiile, oma lühikeses, aga väga tihedas teoses. Esitust elustavad hulk näiteid tähtsamate autorite stiilist ja rida pilte meie parimate raamatute välimusest ja illustatsioonidest.

Kuigi valminud alles Raamatu-aasta lõpul, on see ometi kõige kokkuvõtlikum ja rahvalikum ülevaade kogu 400-aastase raamatukultuuri saavutustest, mis on nii sisult kui hinnalt kõigile kättesaadav, kuid seejuures mitte huvituseta ka asjatundjaile.

„Roosi töö on kirjutatud bibliofiilile omase soojuse, huvi ja asjalikkusega. Töö kitsastesse raamidesse on kokku surutud kogu eesti raamatu arengulugu ja selles vaadeldakse ilukirjandust, populaarteaduslikku, koolikirjandust jne. Töö arusaadavust tõstavad rikkalikud teksti- ja stiilinäited, ja rida pilte raamatute illustatsioonidest.

Kokkuvõtlikult öeldud, selles töös on antud asjalik ülevaade meie 400-aastasest raamatukultuuri arengust ja saavutustest ning sellega on täidetud raamatuturul lünk, mille täitmise järele meil oli juba ammu vajadus.“

Al. Loring, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

Inglased.

Nende iseloom ja Inglismaa.

Kirjutanud André Maurois. Tõlkinud ja järelsõna kirjutanud A. Aspel. 104 lk., 44 pilti.

S i s u k o r d : Kinnisvormid. Uued kombed. Karakteri elemendid: Kliima. Saaretingimused. Rasside ja kultuuride segu. Kohalik elu ja vabadusetarve. Seaduste austus. Teravuseta klassivõitlus. Maa jagunemine enam usuline kui poliitiline. Sõjavägede vaen. Merimeeste maa. — Inglise iseloom. Institutsioonid: Monarhia. Parlament. — Välispoliitika. Usund. Kasvatus. Inglise lõbustused: Maaelu ja aiad. Sport. Näitelava. Seltskonnaelu. Jõulud. — Püramiid: Aristokraatia. Kaupmehed. Töölised ja talupojad. „Tarastuspoliitika“. Tööstuslik revolutsioon. Vaba minnalaskmise õpetus. *Trade Union*'id ja Tööerakond. — Lõppsõna. Ajalooline tagapõhi. Kirjandust.

Senini on „Elavas Teaduses“ ilmunud maadeteaduslik-ajaloolisi ülevaateid Nõukogude Venest ning kommunismi teostamiskatseist ja Prantsusmaast kui Euroopa kultuuri juhust. Mis on aga senini meil nii vähe tuntud Inglismaal kõige huvitavam? **N e e d o n i n g l a s e d i s e**, nende imelik, veidruseni konservatiivne ja individualistlik, aga ometi nii praktiline, ehtne ja jõuline iseloom! Ainult selle abil on väike saareriik võinud saada kogu maailma **d e m o k r a a t i a** koldeks ja vabaduse kantsiks, aga ühtlasi ka Suur-Britannia impeeriumi südameks ja praeguse maailma kõige vägevamaks riigiks.

„A. Maurois, tuntud kirjaniku ja biograafina ning hää Inglise olude tundjana, annab meile võrratu hää, selge ja huvitava pildi inglasedest ja nende iseloomust.

Maurois' raamat kuulub kõige huvitavamate hulka, mis meil eesti keeles ühegi maa või rahva kohta on ilmunud.“

Al. Loothing, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

„Kindlasti on moodsed ülevaated tähtsamaist rahvaist ja maist väga teretulnud „Elava Teaduse“ sarjas. Käesoleva raamatu lugemine igatahes pakub peale õpetuse ka säärast vaimset, otse kunstilist naudingut, mis ei ole sugugi tavaline populaarteaduslike väljaannetega tegelemisel.

Kokkuvõttes on Maurois' raamat hea näide sellest, kuidas prantslased — samuti kui inglased — oskavad tõsiste teadmete pakkumist ja süsteemsust otsekui märkamatu ühendada sündimatu, vaimuka ja pregnantse stiiliga.“

H. Paukson, „Eesti Kirjandus“ nr. 6, 1936.

Sport

ja kehaline kasvatus.

Mida peaks igaüks teadma selle tähtsusest, erialadest ja ajaloost. Kirjutanud A. Klumberg-Kolmpere, Eesti Spordi Keskliidu Spordiinspektor. Käskkirja täiendanud A. Kalamees, võimlemise õpetaja Tartu Ülikoolis. 112 lk., 41 pilti.

Sisukord: I. Mida igaüks peaks teadma kehakultuurist: Sportliku kasvatusel moraalsed ja sotsiaalsed mõjud. Spordipsühholoogia põhimõisteid. Võistlussport, suursaavutused. Rahvus ja kehakultuur. Sport tähtsa tautervisliku tegurina. Sport ja kunst. Sport ja kool. II. Tähtsamad kehakultuuri alad. Kehakultuuri liigitus. Sihtvõimlemine. Sport: Kergejõustik. Ujumine. Sõudmine. Jalgrattasõit. Raskejõustik: 1. Maadlus. 2. Poks. 3. Tõstmine. — Enesekaitse e. jiu-jitsu. Talvспорт: 1. Suusatamine. 2. Uisutamine. 3. Kelgutamine. — Vehklemine. Suured sportlikud mängud: Talvspordimängud. Jalgpall. Tennis. Käsipallimängud. III. Peajooni kehakultuuri ajaloost: Loodusrahvaste loomulikud kehaharjutused. Vanemad kultuurrahvad. Antiikaeg. Kreeklased. Roomlased. Keskaeg. Üleminek uusaega. Uusaegsed olümpiamängud. IV. Kehakultuur Eestis: Ajalugu. Eesti kehakasvatuse ja spordi keskorganisatsioonid. Tähtsamate rekordide tabel. Kirjandust.

Sport, kehakultuur — meie aja kõige massilisem liikumine! Miljonite ja kümnete miljonite põlevaim huviobjekt! Rahvaste elujõu ja võistlusvõime kõige silmapaistvam mõõdupuu! Aga kas teavad kõik need tuhanded, kes iga päev võistlustele ruttavad, ka ligemalt, mis õigupoolest on spordi ja kehakultuuri sügavam mõte ja tähtsus, millised on selle tähtsamad alad, missugune on olnud selle ajalooline areng, millised on praegused tippsaavutised meil ja mujal. Kõigest sellest kirjutab siin A. Kolmpere — ise meie tähtsamaid sportlasi ja olümpia-võitjaid. See rahvalik ja sisurikas raamat pole määratud mitte ainult igale sportlasele, vaid igale kodanikule, olgu see noor või vana.

„Nii ongi käesolev raamat kirjutatud mitte niivõrd sportlastele kui tavalistele inimestele, kes võivad sellest leida kõik vajalikud algteadmised spordi ja kehalise kasvatusel. See raamat täidab kindlasti oma ülesannet.“

Al. Loothing, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

„See raamat on vajalik igale spordisõbrale, sest ta annab palju andmeid ja pilte igasuguste spordialade kohta! Ta hõlbustab arusaamist võistlusel ja sporditeadetest! Ta teeb teid asjatundlikuks.“

„Sakala“ 22. VI 1936.

Eesti ühiskond.

Selle koostis, areng ja iseloom.

Kirjutanud Ed. Laaman. 112 lk.

Sisukord: Sissejuhatuses. I. Üldpilt arvudes. Seisused. Linnanemine. Rahvused. Kutsed. Agraarrevolutsioon. Kihid. Poliitiline meelsus. Haridus. Kokkuvõtted. II. Arengu suunad. Ülemineku aja ristlainetused. Seisusliku ühiskonna pärandus. Talurahvas. Jakobson Eesti kodanliku vaimu isana. Haritlane rahvuslikku revolutsiooni juhtimas. Kodanlik ühiskond. Kodanlus kui juhtiv kiht. Eesti kodanluse sündimisvalud. Kodanliku ühiskonna murelaps — tööline. Talumehe tee farmeriks. Haritlaskonna langus. Väikekodanluse mäss. Kokkuvõte. Lisa: Tabelid.

Juba ammu on tuntud teravat vajadust teose järele, mis selgitaks meie ühiskondlikke vahekordi ja nende arengut, kogu seda sotsiaalset alust, millest on välja kasvanud meie poliitilised liikumised, meie kihi- ja klassivõitlused, aga ka meie riigi ja kultuuri rahvuslik iseloom. Kuidas tekkis, kui suur ja milline on meie kodanlus ja meie tööliskond? Missugused on teiste maade ja meie talupoja ja väikekodanluse iseloom? Miks ei õnnestunud meil enamlik revolutsioon ega vaps-fašistlik „väikekodanluse mäss“? Mis suunas areneb Euroopa ja meie ühiskondlik kord? — Need on äärmiselt tänapäevased ja tähtsad küsimused, mida siin püüab valgustada E. Laaman, meie tuntumaid ajakirjanikke ja „Elavas Teaduses“ varem ilmunud „Erakonnad Eestis“ ja „Nõukogude Vene“ autor. Viimaksmainitud teose hiljutine ilmumine soome keeles näitab, et selle elavat stiili ja asjatundlikkust on hakatud hindama ka juba väljaspool.

„Ed. Laamani populaarteaduslikud teosed on meil juba varem „E. T.-s“ tuttavad, sest käesolev töö on juba kolmas selles seerias. Laamanile on omane elav, pildirikas keel ja väljendusviis ning rohke tabavate võrdluste ja tsitaatide tarvitamine, mis teevad ta kirjutised alati hästi loetavaks ja arusaadavaks ka kõige lihtsamale lugejale.

Sellisenä, nagu see töö on, võime teda päris huviga lugeda ja ta on rohkesti omapoolseid mõtteid üles tõstev.“

Al. Loothing, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

„Ed. Laamani raamat „Eesti ühiskond“ oma ainekliku aktuaalsusega ja huvitava mõtterikka käsitleusega köidab ja kutsub mõttevahetusele.“

K. Liidak, „Vaba Maa“ 29. VIII 1936.

Eesti rahvakunst.

Peajooni vana-eesti kunstkäsitööst. Kirjutanud Tiiu Kadak, redigeerinud Eesti Rahva Muuseumi direktor F. Linnus (Leinbock). 104 lk., 50 pilti.

Sisukord: I. Rahvakunstist üldse. II. Rahvapärane puutöökunst. III. Ölg. IV. Luu, kivi, savi, klaas. V. Metallid. VI. Nahk. VII. Tekstiilid. VIII. Omapära, stiil ja rakendusvõimalused. Kirjandust.

Ikka jälle on ilusasti kõneldud meie esivanemate rikkalikust ja maitsekast kunstikäsitööst ning soovitatud seda eeskujuks ka meie aja kunstile ja kodukaunistusele. Teiste poolt on seda mõnitatud kui õllekannu-, seeliku- ja „pastlakultuuri“ ja selle elustamispuuet. Aga ei ole viimase paarikümne aasta jooksul ilmunud ühtki kokkuvõtlikku raamatut, mis vähegi ligemalt tutvustaks meile seda minevikusajandite määratud loomingut, mis on kuhjatud Eesti Rahva Muuseumi suurtesse ruumidesse. Alles nüüd on ilmunud teos, mille teadusliku asjatundlikkuse eest vastutab Eesti Rahva Muuseumi direktori F. Linnuse nimi, ja milles süstemaatiliselt, aga ometi väga rahvalikult valgustatakse kõike seda parimat, mis meie naiste ja meeste ilutunne on loonud nii puu-, metalli- kui ka eriti tekstiiltoodete alal.

„Tahaks siin tähelepanu juhtida teosele, mis on otseses ja lähedases seoses naise eriülesannete ja -huvidega ja mille autoriksi on naine. See on „Eesti rahvakunst“ Tiiu Kadaka sulest. Ka mitte-eriteadlasele täiesti arusaadavas keeles annab see raamat ülevaate rahvakunstist üldse, siis rahvakunsti üksikutest harudest.

Et teksti selgitavad väga rohked ja väga iseloomustavad illustratsioonid, siis on loomulik, et tähelepanelik lugeja mitte ainult ei imesta meie emade-vanaemade võrratut usinust ja leidlikkust, vaid hakkab teid otsima, kuidas esiemade pärandust kõige otstarbekohasemalt rakendada tänapäevase kodukultuuri teenistusse.“

Et raamat hinnalt on kättesaadav igale naisele (hind 1 kroon), siis tahaks loota, et see varsti leidub iga naise isiklikus raamatukapis või isiklikul raamatuilil teiste vajaliste käsiraamatute kõrval.“ M. Sillaots, „Eesti Naine“ nr. 11, 1936.

„Kõik see, mis lugeja teadvuses laialipaisatult olemas, võib siin läbiviidud süsteemi tõttu korralduda kindlaks riviks. — Autori jutustamisviis on kerge ja elav. Seepärast loed seda raamatut pideva huviga.“ A. Sang, „Eesti Kirjandus“ nr. 1, 1937.

Lood filosoofia ajaloost I.

Vana-Kreeka, Sokrates, Platon, Aristoteles. Kirjutanud Will Durant, tõlkinud L. Anvelt, redigeerinud dr. A. Koort. 112 lk., 4 pilti.

S i s u k o r d: Sissejuhatus. Filosoofia kasust. I. Platon. 1. Ajalooline taust. 2. Sokrates. 3. Platoni ettevalmistus. 4. Eetiline probleem. 5. Poliitiline probleem. 6. Psühholoogiline probleem. 7. Psühholoogiline lahendus. 8. Poliitiline lahendus. 9. Eetiline probleem. 10. Kriitika. II. Aristoteles ja kreeka teadus. 1. Ajalooline taust. 2. Aristoteelse elutöö. 3. Loogika põhjendamine. 4. Teaduse ülesehitamine: Kreeka teadus enne Aristotelest. Aristoteles loodusteadlasena. Bioloogia rajamine. 5. Metafüüsika ja Jumala loomus. 6. Psühholoogia ja kunsti olemus. 7. Eetika ja õnne olemus. 8. Poliitika: Kommunism ja konservatism. Abielu ja kasvatus. Demokraatia ja aristokraatia. 9. Kriitika. 10. Viimased eluaastad ja surm. Soovitavat kirjandust.

On iseloomulik meie kultuuri noorusele ja pealiskaudsusele, et meil seniajani veel üldse on puudunud filosoofia ajalugu, maailma suurimate probleemide, inimvaimu sügavaimate otsingute hiilgav ning vananematu eepos! Alles nüüd on hakanud annete kaupa ilmuma esimene sellekohane töö: prof. W. Durant'i kuulus „Story of Philosophy“, mis oma ainulaadselt ladusa ning üldhuvitava esitusviisi tõttu on tõusnud Ameerikas otse best-seller'ite, enim loetud raamatute hulka ja lühikese ajaga tõlgitud paljudesse muissegi keeltesse. See pole põrmugi kuiv ega raske „akadeemiline“ konspekt, nagu sageli on vastavad saksa teosed, vaid tutvustab ainult kõige suuremate mõttetarkade elu ja õpetusi, esile tõstes sealtki ainult kõige aktuaalsemaid ning huvitavamaid probleeme. Mis on tõde? Missugune on inimese, maailma ja jumala olemus? Mis on hea, mis ilus ja missugune on parim riigikord? — Need on igavesed küsimused, mis juba Vana-Kreekas saavad paiguti üllatavalt moodsa lahenduse. Nii võib seda teost lugeda igäiks otsekui põnevat romaani, kuid ühtlasi sobib see väga hästi ka koolidele ja õperingidele ajaloo- ja filosoofia-õpinguiks.

„Lugedes seda teost võime veenduda, et ka filosoofilisi küsimusi ja probleeme võib väga arusaadavalt, ladusalt ja huvitavalt esitada, nii et neid võib lugeda ilma erilise pingutusega. Töö võib leida kahtlemata rohkesti lugejaid, sest ta on huvitav ja kergesti arusaadav ja vastavat kirjandust pole meil varem ilmunud.“

Al. Loothing, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

Maailmaruum ja tähed.

Sissejuhatus astronoomiasse. Kirjutanud Tartu Ülikooli Tähetorni van. assistent A. Kipper, kontrollinud prof. D. Rootsmäe (Rootsman). 120 lk., 18 pilti.

Sisukord: I. Maailmaruumi tunnetamise arengust. II. Gravitatsiooniseadus. III. Päikessüsteem. 1. Päike. 2. Merkuur. 3. Veenus. 4. Maakeraku. 5. Marss. 6. Asteroidid. 7. Jupiter. 8. Saturn. 9. Uuran. 10. Neptuun. 11. Pluto. 12. Komeetid ja lendtähed. IV. Kinnistähtede taevas. V. Kosmiliste kaugeuste mõõtmisest. VI. Astrofüüsikalisi uurimismeetodeid ja mõisteid. 1. Tähtede pinnatemperatuur. 2. Tähtede spektrum. 3. Hiiud ja käibused. 4. Tähtede läbimõõt. 5. Tähtede mass. 6. Radiaalkiirus. VII. Tähed ja udugogud. 1. α Centauri. 2. Siirius. 3. Kapella. 4. Betelgeuze. 5. Algol. 6. δ Cephei. 7. Mira Ceti. 8. Uued tähed. 9. Planetaarsed udud. 10. Orioni udu. VIII. Ainest tähtedevahelises ruumis. IX. Linnutee kui tähtede-süsteem. 1. Vanemad uurimised tähtedesüsteemi struktuuri kohta. 2. Kerasparved. 3. Linnutee süsteem. X. Spiraaludud. XI. Maailmaruumi lõplikkusest. XII. Elu võimalikkusest teistel taevakehadel. Kirjandust.

Vähestes teaduseharudes on viimasel ajal tehtud nii põhjanevaid avastisi kui astronoomias, ses „kõige õilsamas teaduses“. Mitte asjata ei võrrelda meie „Einsteini ajajärku“ Koperniku või Newtoni aegadega. Otse üllatavalt on kasvanud meie teadmised väga mitmesugustest tähetüüpidest, nende sisemisest arengust ja tähesüsteemidest sadade tuhandete või miljonite valgusaastate kaugeusel. Ja ikka julgemalt püstitatakse juba teooriaid kogu määratu maailmaruumi enda ulatusest, selle salapära-
stest piiridest ja selle kui terviku arengust. Kuigi populaarsel kujul, annab Kipperi teos sellest meil esmakordse ja ainulaadse tiheda ülevaate, mis sisaldab niipalju uusi üllatavaid andmeid, et me oma kooliaegset kosmograafiat nagu enam ära ei tunne.

„Astronoomiat peetakse tavaliselt väga raskeks, kaugeks ja võõraks teaduseks, kuid lugedes käesolevat teost, võime veenduda, et sellest võib kirjutada väga huvitavalt, selgesti ja arusaadavalt. Et raamatu autor on Tartu ülikooli tähetorni vanem assistent ja teost omakorda on kontrollinud prof. T. Rootsmäe, siis peab see raamatule tagama täie ustavuse ja teadusliku täpsuse.“

„Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

Naine ja naisliikumine.

Peajooni naisliikumise ajaloost ja probleemistikust. Kirjutanud Vera Poska-Grüntal, stiililiselt redigeerinud Helene Mugasto. 112 lk., 9 pilti.

Sisukord: Eessõna. I. Naine minevikus. 1. Eelajalooline aeg. 2. Vana-aeg: Naine Egiptuses. Naine Kreekas. Naine Roomas. 3. Keskaeg. II. Tänapäeva naise probleeme. 1. Psühholoogilisi arutlusi. 2. Sotsioloogilisi probleeme: Naine ja töö. Naine ja haridus. 3. Õiguslikke küsimusi. III. Naisliikumise aluseid ja vorme. 1. Esimesi teerajajaid Prantsusmaal. 2. Naisliikumine mujal maailmas. 3. Naisliikumine Eestis. 4. Naisliikumine kultuuritegurina. Kronoloogiline tabel. Kirjandust.

Enam kui pooled Eesti kodanikest on naised. Kuid ometi on meil senini puudunud ülevaatlik teos naisest kui naisugusest, tema hingeelust ja vaimseist võimeist, tema võitlusest oma õiguste eest ja selle saavutistest. Alles nüüd toob sellest kõigest ülevaatliku kokkuvõtte käesolev teos, mille autoriks on meie kuulsa riigimehe Jaan Poska tütar ja ise tuntud naisjurist pr. Vera Poska-Grüntal.

„Tervitatava töö on Vera Poska-Grüntal teinud, koostades süstemaatilise ülevaate naisliikumisest.“

„Uus Eesti“ 3. XII 1936.

„On õigegei huvitav jälgida naise huvisid ja taotlusi ja tema ühiskondlikku olukorda kõigil aegadel.

Autor kirjeldab vaba ja loojat naist järgmiselt: „Võrreldes möödunud ajaga, naine on üldiselt muutunud iseseisvamaks, ta ei püüa asju lahendada pisaratega, ta oskab oma elurõõmu säilitada ka vananedes, ta on ka väliselt kauem noor, sest et ta harrastab sporti ja kehakultuuri. Lastele on ta rohkem sõber kui ohver, nagu sageli juhtus vanasti. Ta on lihtsam, otsekohesem, sügavam ja mitmekesisem, sealjuures on tas veel küllalt romantikat.“

Marta Otsason, „Oma Maa“ 2. XII 1936.

„E. K. S. „Elava Teaduse“ sarjas ilmus hiljuti raamat, mille soovituselks mul siin vist palju sõnu ei maksa raisata, — nii isenesest mõistetav tundub olevat, et selle raamatu omandab iga naine, kes on huvitatud väljaspool iseenda väikese mina piire voogavast ja arenevast elust.

Ühtki sellelaadilist raamatut meil tänini ei olnud, kuigi tarvidus selle järele oli suur; võime õnnelikud olla, et see teadlikule naisele nii hädatarvilik teos nüüd on ilmunud ja odava hinna tõttu igapähele kättesaadav.“ M. Sillaots, „Eesti Naine“ nr. 1, 1937.

Korporatiivne ühiskond.

Fašism ja demokraatia.

Kutseesindusliku korra uuestisünd. Sissejuhatus poliitikasse VI. Kirjutanud dr. Juhan Vilms. 112 lk.

Sisukord: Sissejuhatus. I. Keskaja kutselis-seisuslikust korrast demokraatia kriisini. II. Korporatismi uuestisünd. 1. Vabade seltskondlike organisatsioonide aste. 2. Avalik-õiguslike kodade jm. analoogiliste organisatsioonide aste. 3. Korporatiivne riik. III. Korporatism eri maades. IV. Korporatismi vormid. 1. Autoritaarne resp. fašistlik korporatism. 2. Katoliiklik korporatism. 3. Sotsialistlik korporatism. 4. Demokraatlik korporatism. V. Korporatismi iseloomustus. Korporatismi puudused. Kokkuvõte. Kasustatud kirjandus.

Juba paljudes Lääne-Euroopa mais, eriti seal, kus pole hakkama saanud demokraatse parlamentarismiga, katsetatakse praegu nn. korporatiivse ehk kutseesindusliku korraga. Senini on seda enamasti tarvitanud fašistlikud võimuharjad, et nii allasurutud töötavaile rahvakihtidele anda vähemalt mingit näilistki esindust, aga ei puudu ka teooriaid ja katseid tõelise demokraatliku või isegi sotsialistliku korporatismi loomiseks. Nii loodab J. Vilms, et ka Eesti „kodade“-süsteemist areneb mujalolematu demokraatse korporatismi vorm. Igal juhul on korporatism praegu nii mujal Lääne-Euroopas kui meil üheks kõige aktuaalsemaks poliitiliseks päevaküsimuseks, millega peab tutvuma iga teadlik kodanik, olgu ta siis isiklikult selle poolt või vastu. Seda võimaldab nüüd dr. J. Vilmsi töö, meil esimene selletaoline.

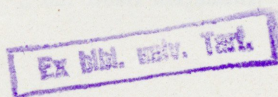
„Kui kolm aastat tagasi ilmus J. Vilmsi sama küsimust käsitlev raamat („Erakondadeta ühiskonna poole“), siis võeti see üldiselt ja mõningate arvustajate poolt teatava muigega vastu. Praegu on aga „Korporatiivne ühiskond“ juba nagu vajalik, möödapääsmatu käsiraamat „E. T.“ sarjas „Sissejuhatus poliitikasse“, sest on ju korporatiivne riik üks meie päevaprobleeme.

Vilms vaatleb süstemaatiliselt korporatiivse korra ajaloolist arenemist, korporatismi eri maades ja selle vorme. Autor on aine kallal töötanud ja selle edasi andnud täie asjalikkusega ja huviga.“

Al. Looring, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

„Võidakse olla korporatismi vastu, kuid temast mööda minna ei ole võimalik.“

„Sõnapilt“ nr. 1, 4. I 1937.

Euroopa, maailmapoliitika ja sõjahädaohu piirkonnad.

Sissejuhatus poliitikasse VII. Kirjutanud Gr. Bienstock, tõlkinud N. Andresen, redigeerinud ja täiendanud prof A. Piip. 112 lk., 4 kaarti.

S i s u k o r d: Pärastsõjast ajast sõjateiseni. I. Euroopa vastuolud. II. Planeedi jaotus. III. Maailmapoliitika kui probleem. Järelsõna. Lisaks. Kirjandust.

Kas ja kus puhkeb uus sõda? See on elu ja surma küsimus miljonitele, õnne või õnnetuse küsimus meile kõigile. Selle praegu nii põneva küsimuse selgitust on vaja igapähele.

Juba varem on „Elavas Teaduses“ ilmunud prof. A. Piibu teos „Praegune maailmapoliitika ja Eesti“, kus sissejuhatavalt selgitatakse suuri maailmapoliitilisi jõurühmitisi ja huvipiirkondi. Käesolev teos sobib suurepäraselt selle jätkuks, andes meile väga tiheda ja elava ülevaate kõigist neist reaalseist võitlustest, mis uuemal ajal nende jõurühmade vahel on peetud, ja sihtidest, mille poole nad praegu püüavad, hoolimata nii järjest kasvavast uue maailmasõja hädaohust. Nii on see teos ühtlasi faktirikas ajalugu kogu uuemast ajast, kui ka sissejuhatus oleviku ja tuleviku sündmuste mõistmiseks. Kõik „Elava Teaduse“ numbrid on aktuaalsed, aga see teos on neist veel kõige päevakohasem, kindlasti tarvilik ja huvitav igale ajalehe lugejale.

„Raamat on vajalikuks allikaks kõigile neile, kes tahavad saada vähegi ülevaatlisku pilti praegusest maailmapoliitikast ja -seisukorrast.“ Al. Loring, „Eesti Kool“ nr. 2, 1937.

„Väike on nende arv, kes selgesti enesele ette kujutavad ja hästi mõistavad suurpoliitika keerdkäike, ajaloost või majanduslikkudest huvialadest tingitud vastuolusid.

Bienstock, varustatud ulatusliku materjaliga, kirjeldab selgelt ja ülevaatlikult kõiki maailmapoliitika tänapäeva põhiprobleeme. Euroopa ei ole enam maailma võimukeskus. See on ikka enam nihkumas teisele poole „Suurt Lompi“ ja Uurali mägede taha.

Kes tahab teadlikult jälgida maailma sündmuste arenemiskäiku, mis täna või homme võib juba olla ta enese saatuseks, see vajab teejuhti selles labürindis. Bienstocki raamat on seks juhiks.“

„Rahva Sõna“ 19. VI 1936.

Elav Teadus Nr. 1-63.

- Nr. 1. Suur maailmasõda.
„ 2. Uued teed tervisele.
„ 3. Esimene teekond ümber maailma.
„ 4. Otstarbekohane ja ilus kodu.
„ 5. Vana-maailma hukumine.
„ 6. Moodne töötehnika ja majanduskriis.
„ 7. Okultism ja teadus.
„ 8. Sissejuhatus poliitikasse I.
„ 9. Jeesuse elu ja õpetus.
„ 10. Energia.
„ 11. Nüüdne maailmapoliitika ja Eesti.
„ 12. Eesti rahvausundi maailmavaade.
„ 13. Kehachitus ja iseloom.
„ 14. Tehnika võidukäik I.
„ 15. Elu ja inimese põlvnemine.
„ 16. Eesti kroonika 1932.
„ 17. Parlamentarism ja Eesti Põhiseadus.
„ 18. Iluaiad ja kodu ümbruse kaunistus.
„ 19. Lapsepõlv ja iseloom.
„ 20. Rõivastuskunst ja mood.
„ 21. Enesearendus ja edasiõppimine.
„ 22. Itaalia renessanss I.
„ 23. Sissejuhatus kunsti-vooludesse.
„ 24. Romantika ja realism.
„ 25. Lühike eesti kirjanduslugu.
„ 26. Erakonnad Eestis.
„ 27. Uni ja unenäod. Loomade mõtlemine.
„ 28. Eesti kroonika 1933.
„ 29. Kaugenägemine, pilditelegraaf ja kaugekino.
„ 30. Raamat ja tema sõbrad.
- Nr.31. Alateadvus ja psühhoanalüüs.
„ 32. Aine saladused.
„ 33. Uued teed toitluses.
„ 34. Elekter igapäevases elus.
„ 35. Aur, tuli ja vesi.
„ 36. Mis on „hing“?
„ 37. Uuem eesti kunst.
„ 38. Nõukogude Vene.
„ 39. Eesti kroonika 1934.
„ 40. Prantsusmaa ja Euroopa.
„ 41. Vana-Eesti rahvakultuur.
„ 42. Meie metsloomad.
„ 43. Tõutervishoid ja rahva tulevik.
„ 44. Mis on elu?
„ 45. Maailma usundid.
„ 46. Mis on „vaim“?
„ 47. Meie koduloomad.
„ 48. Poliitilised peavoolud.
„ 49. Lühike eesti ajakirjanduse ajalugu.
„ 50. Eesti kroonika 1935.
„ 51. Lühike eesti raamatu ajalugu.
„ 52. Inglased, nende iseloom ja Inglismaa.
„ 53. Sport ja kehaline kasvatus.
„ 54. Eesti ühiskond.
„ 55. Eesti rahvakunst.
„ 56. Lood filosoofia ajaloost I.
„ 57. Maailmaruum ja tähed.
„ 58. Naine ja naisliikumine.
„ 59. Korporatiivne ühiskond.
„ 60. Euroopa ja maailmapoliitika.
„ 61. Lood filosoofia ajaloost II.
„ 62. Eesti kroonika 1936.
„ 63. Eesti majandus.

Elav Teadus

ätkab ilmumist ja levitab teadust, mis on kõigile vajalik, kõigile arusaadav, kõigile huvitav ja uudne.

Elava Teaduse tellimine on seega tarvilik igaühele:

1. Seepärast, et iga tänapäeva-inimene vajab ajakohast ülevaadet moodsa elu tähtsast küsimusist nii oma teadmiste rikastamiseks kui kasustamiseks kutsetöös.

2. Seepärast, et praegune kiire elutempo ei võimalda põllumehel, töölisel, õppival noorsool ega haritlaselgi tellida endale ning lugeda suuri ja kalleid teaduslikke raamatuid.

3. Seepärast, et Eestis ainult **Elav Teadus** pakub neid tarvilikke teadmisi süstemaatilisel, lühidal ja kõigile arusaadaval kujul.

4. Seepärast, et **Elav Teadus** on pildirohke, nägus ja odav: aastakäiguna maksavad 12 raamatut üksikmüügihinna 12 krooni asemel ainult 9 krooni, s. o. 75 senti iga üle 100 lk. suuruse numbri eest, mida võib tasuda osakaupa.

SOODUSTATUD TELLIMISTINGIMUSED.

12 eri raamatut Kr. 9.—, 6 eri raamatut Kr. 5.—, 3 eri raamatut Kr. 2.75, 1 raamat Kr. 1.—; 12 eri raamatu hindade Kr. 9.— võib tasuda osakaupa: Kr. 3.50, 2.50, 2.—, 1.—.

Köide: iluköide 12 raamatut Kr. 5.—, 6 raamatut Kr. 2.50, 1 raamat Kr. —.50; rahvaraamatukogu köide Kr. —.40 iga raamat.

Alaseeria **Uue kodu käsiraamat** I—VI (ET numbrid 2, 4, 18, 19, 20, 33) praktilises ja nägusas kalingurköites Kr. 6.—.

Tellides maksta raha posti jooksvale arvele nr. 20-36 ja kirjutada tellimine rahakaardi lõigendile. Jooksvat aastakäiku võib tellida ajakirjana postkontoritest, raamatukauplustest, Eesti Kirjanduse Seltsi usaldusmeestelt ja

Eesti Kirjanduse Seltsilt, Tartus.